
DE BELANGRIJKSTE CORONABEGRIPPEN

Publicatie/Dossier vervolgpagina

De turbulente coronatijd leverde veel nieuwe situaties op – en dus veel nieuwe begrippen. Voor wie goed voor de dag wil komen tijdens een pandemiegesprek een beknopt coronawoordenboek met een knipoog.

Aan-uitlockdown

Waar we aanvankelijk dachten het virus met één quarantaineperiode wel te kunnen neerslaan, bleek al snel dat we ons moesten opmaken voor een tweede golf. De maatregelen werden steeds aangehaald en versoepeld, afhankelijk van het reproductiegetal van het virus, en daarmee het aantal besmettingen. Ook voor de bibliotheken zorgde dit voor een continue op- en afschaling van hun dienstverlening.

Anderhalvemetersamenleving

We zullen volgens velen de komende tijd moeten leven in een wereld waarin anderhalve meter afstand houden de nieuwe norm is. In dat geval moet die wereld zo worden ingericht dat het houden van die afstand ook daadwerkelijk mogelijk is. Denk aan wachtrijen voor supermarkten, maar ook aan restaurants en andere plekken waar we normaal gesproken dicht op elkaar staan, zoals de bibliotheek. Zo proberen we nieuwe uitbraken van het virus te voorkomen.

Balkonsolidariteit

In tijden van nood leert men de culturele aard van een land kennen. In Italië zong men elkaar in quarantaine massaal toe vanaf het balkon. Het leverde ontroerende beelden op. Zo ontstond saamhorigheid – en werd het belang van cultuur glashelder.

Besmettingscurve

We hielden ons er massaal aan vast: de grafische weergave van het aantal besmettingen met het coronavirus en de daarmee sterk samenhangende curve met betrekking tot de druk op de intensive cares. Door thuis te blijven en ons te houden aan de richtlijnen van het RIVM zorgden we ervoor dat in die curve geen piek ontstond, maar we juist konden spreken van een afvlakking (*flatten the curve*). De anderhalvemetersamenleving hielp daarbij.

Contactberoep

Ook de frontofficemedewerkers van de bibliotheek vielen er min of meer onder: de groep beroepen waarbij je onder normale omstandigheden fysiek in aanraking komt met klanten, waardoor men de kans loopt het virus over te dragen. Bibliotheken kwamen met verschillende

oplossingen om dit contact tot een minimum te reduceren, zoals boekentasjes die op een vooraf afgesproken plek door de klant konden worden opgehaald. Zo ontstond het contactloos lenen.

Corona

Toch nog even voor de zekerheid: corona, specifiek COVID-19, is de ziekte die wordt veroorzaakt door het coronavirus SARS-CoV-2. Je kunt het vergelijken met de relatie tussen aids en hiv: hiv is het virus, aids is de ziekte die je erdoor krijgt. Wordt gekenmerkt door onder meer (ernstige) klachten aan de luchtwegen en koorts. Deze ziekte leidde onder meer tot de coronacrisis, coronaverveling, coronafeestjes en coronababy's.

Deurbeleid

Ook de bibliotheek ontkwam er in de laatste dagen voor de collectieve sluiting niet aan: het invoeren van een beleid met betrekking tot het toelaten van personen. Er werden minder personen toegelaten en mensen met klachten of een zwakke gezondheid werd verzocht de vestiging niet te betreden. Bij de deur werd eventueel een checkgesprek gevoerd of werden items uitgedeeld, waardoor de bibliotheek kon bijhouden hoeveel mensen zich in het pand bevonden.

Eenzaamheidsvirus

De credits voor deze term gaan naar koning Willem-Alexander, die de term tijdens zijn speech tot alle Nederlanders op 20 maart 2020 introduceerde. Het coronavirus zorgde voor ernstige eenzaamheid, met name onder ouderen en kwetsbare groepen. En laten dit nu net belangrijke doelgroepen van de bibliotheek zijn. Veel bibliotheken deden er dan ook alles aan juist deze mensen te helpen, onder meer door al hun oudere leden op te bellen en hen te woord te staan tijdens speciale telefonische en digitale spreekuren.

Ellebooggroet

De elleboog vervulde tijdens de coronacrisis een glorieuze rol. Niet alleen werd die ingezet om elkaar te begroeten door elkaar kort aan te tikken, ook werd Nederland opgeroepen indien nodig in de elleboog te niezen en te hoesten, in plaats van in de hand. Een bijzondere combinatie, zou je zeggen. Wij zeggen niets

Hamsterschaamte

En opeens was die leuke mascotte van die landelijke supermarktketen niet meer onze nationale held, maar een verguisde eenling. Hamsteren werd een activiteit waarvoor we ons moesten schamen. Later werd überhaupt een voet buiten de deur zetten al een reden om het schaamrood op je kaken te voelen (straat- of buitenschaamte), zoals we ons ook begonnen te schamen voor het biertje dat we deden aan de bar (horecaschaamte). De hamsteraars sloegen overigens ook toe in bibliotheekland: op de laatste dagen voor de collectieve sluiting sloegen fervente lezers massaal in.

In tijden van corona

Een van de belangrijkste uitdrukkingen die ontstond tijdens de coronaperiode was er een die verwees naar, jawel, een boek: puntje-puntje-puntje in tijden van corona is een verwijzing naar de

boektitel *Liefde in tijden van cholera*, de vertaling van Spaans *El amor en los tiempos del cólera*, een roman van Gabriel García Márquez. Of dit boek tijdens de coronacrisis significant vaker werd uitgeleend, moet nog worden onderzocht.

Lockdown

De lockdown: de noodmaatregel of noodtoestand waarbij een land, streek, stad of gebouw niet mag worden betreden of verlaten vanwege een gevaar of de dreiging van gevaar. In Nederland kozen we voor de intelligente versie, zoals premier Mark Rutte 'm bestempelde: we startten uit onszelf met social distancing en gingen vrijwillig in quarantaine. Dat zorgde bij velen voor meer tijd om te lezen. Het aantal bezoeken aan de landelijke digitale bibliotheek schoot dan ook omhoog.

Never waste a good crisis

Hoewel de coronacrisis voor veel narigheid zorgde, waren er genoeg mensen die probeerden ook het goede van de situatie in te zien. Zonder dit virus hadden we nooit zo snel zulke grote stappen kunnen zetten op het gebied van digitale dienstverlening, bijvoorbeeld, of hadden we onszelf er nooit toe kunnen zetten zo weinig broeikasgassen uit te stoten. Winston Churchill, de man achter deze frase, zou trots op ons zijn.

Ouderenurtje

Het uur waarop supermarkten uitsluitend toegankelijk waren voor ouderen, om deze kwetsbare groep te beschermen tegen kwaadaardige ziekte-invloeden van buitenaf. Bibliotheken stelden zulke uurtjes bijzonder genoeg zelden in.

Zorgheld

Collectief juichten en klaptten we de helden van onze zorgsector toe om de door hen verrichte wonderen. Het is niet ondenkbaar dat snel een nieuw soort held volgt: de boekenheld, werkzaam bij bibliotheek of boekhandel, die ook in coronatijden het publiek dapper van leesvoer bleef voorzien – door boekenpakketten samen te stellen, materialen langs te brengen bij hulpbehoevende ouderen en flitsende activiteiten te bedenken die ervoor zorgden dat iedereen zag dat de bibliotheek ook in coronatijden meer dan aanwezig was.